

Variksen hautajaiset

Tallatessaan pitkin maantien piennarta tekonahkaiset maihinnousukengät asfaltilla kopisten hypisteli Kaarna rosoista männynkäpyä syvällä mustan villakangastakkinsa taskussa. Viileä syystuuli ulvoi hänen korvissaan, ja hanhet hyvästelivät hänet puiden yläpuolelta jäähyväislaulun saattelemana. Tien toisella puolella avautui okrankeltaisen ja vihreän värittämä pelto, jonka takana piirtyi korkeana muurina tumma kangasmetsä. Kaarnan puolella seisoi rivissä mitä loistokkaimmissa ruskan väreissä hehkuvia lehtipuita. Aina houkuttelevannäköisen kaarnanpalan tai ruskean lehden sattuessa kohdalle pysähtyi Kaarna tallaamaan päälle. Hänestä tuntui niin ihanalta, kun jotakin murskaantui vasten hänen kengänpohjaansa. Rouske tuntui hampaissa asti kuin perunalastut ja sai selkäpiin värähtelemään.

Kaarna käänsi katseensa tiehen ja hätkähti. Kuollut varis makasi kyljellään maantien reunassa. Veri oli tahrinut sen kauniin, harmaan nutun. Surun aalto pyyhkäisi Kaarnan ylitse. Se oli niin surkean näköinen siinä tien laidalla liikkumattomana, kohtalon viemänä – kuolleena. Kaarnan teki mieli antaa varikselle arvokas loppu, etteivät autot enää ajaisi sen yli; viedä se johonkin kauemmas puun juurelle, jotta siitä voisi kasvaa pihlaja. Mutta Kaarnalla ei ollut mitään, millä nostaa kuollut eläin, ja häntä puistatti ajatus paljain käsin vainaan koskemisesta, niinpä hän sitten jätti variksen siihen tien reunalle lepäämään.

– Anteeksi, rakas varis, Kaarna kuiskasi ja nielaisi kurkkuunsa juuttuneen palan.

Risteyskohtaan saapuessaan Kaarna kääntyi hiekkatielle, joka johti vanhalle kanavalle. Kanava oli Kaarnan suojapaikka, johon hän pakeni aina, kun häntä suututti tai kun hänen päänsä oli räjähtämäisillään pahan maailman metelistä ja sosiaalisten rakenteiden repivistä kynsistä – varsin usein siis. Kanavan rannassa oli vanhan näköinen vaaleanpunertava puutalo. Kuistin rappusilla nökötti musta kissa, jonka leuka ja toinen poski olivat valkoiset, samoin kuin sen tassut. Valkoiset sukat, tuumasi Kaarna. Hän oli nähnyt kissan monta kertaa ennenkin, ja lässyttäen puheli sille joka kerta:

– Hei vaan, kisu. Kis-kis-kis, tule tänne, kisu, mutta mirrin viiksikarvakaan ei koskaan värähtänyt. Se vain toljotti kymmenen metrin päässä kyykistelevää nuorta ihmislajin edustajaa tylsistyneen sieluttomalla ilmeellä.

Kaarna asteli pienelle puusillalle. Kanavaa reunusti tulenpunaiset pensaat, ja lyijynmusta vesi betoniseinien välissä vihersi hieman. Oli harmaa syyspäivä, poutainen

kumminkin. Kaarna ihasteli kaunista maisemaa: veden liikettä, jota hän voisi katsella ikuisuuden, vanhaa ohjaustornia, jossa oli suuret ikkunalasit ja jonka sammaloituneesta katosta nousi savupiippu, paria veneenrotiskoa, jotka keinuivat hiljaa hieman kauempana, ja tietenkin iäkkäitä koivuja saarella, jonne silta vei. Varisparvi tanssi halki harmaan taivaan ja raakkui Kaarnalle runoja.

– Minulla ei ole muuta kuin tämä kanava ja varikset ja ruska, Kaarna kuiskasi jollekin, vaikka näennäisesti kukaan ei kuunnellut. Mutta koivut kuulivat, ja vesi, oi, vesi kyllä kuuli.

Kaarna käyskenteli mutkikkailta poluilla keltalehtisten koivujen lomassa, veti henkeensä raikkaankostea syysilmaa ja lähestyi erästä hopeapajua, jonka surulliset lehdet itkivät veteen melkein kuin ne itkupajut, joita hän oli taannoin nähnyt ulkomailla jokien varsilla. Kaarna kosketti hopeapajun runkoa, hipelöi sormillaan sen kuorta ja tunsu ihossaan sen vanhan iän ja karheuden; ystävän käden. Hän halasi puuta, ja lämmin kynttilä syttyi hänen rintakehässään jättäen silti jotakin ontoksi.

Kaarna oli siinä hetken, kellui omissa mietteissään, kuvitteli itsensä kimmeltävään jokeen kellumaan. Ehkä kylmä vesi viilentäisi hänen hermojaan ja kylmentäisi kalloon porautuneen katkeruuden, mutta myös tarjoaisi pedin kuin turvakoti, ystävyuden, joka olisi vain luonnollisista voimista riippuvainen. Mummon kutoma ruskea kaulaliina nousisi pintaan ja kiemurtelisi kuin käärme pois kaulalta, ja viittamainen takki olisi raskas ja uppoaisi ruumiin alle kuin lepakonsiivet. Siinä olisi hyvä levätä kuin se varis maantiellä. Mutta kuollut Kaarna ei halunnut olla. Hän tahtoi halata toista ihmistä niin kuin sitä vankkaa ja viisasta hopeapajua. Hän tahtoi ystävän, mutta vain luonto otti hänet syleilyynsä, vain aallot ja tuuli huusivat hänen kanssaan, ja vain puut kuiskivat salaisuuksia hänen korvaansa; vain linnut lauloivat hänen puolestaan, vain metsä kuunteli hänen surunsa avosydämin ja tarjosi sammaleisen olkapään jota vasten itkeä, ja vain pelot tunsivat hänen rummuttavat riemun juoksuaskeleensa. Vain tähdet tuikkivat hänelle iltaisin ja vain Kuu kertoi rakastavansa häntä.

Hieman alkoi jo hämärtää. Kaarna tarpoi takaisin sillalle ja vaaleanpunertavalle talolle. Kissa ei enää istunut kuistin rappusilla. Ehkä se meni kotiinsa, Kaarna mietti. Mutta kissa nököttikin tienhaarassa. Se seurasi Kaarna katseellaan, kun tämä käveli kohdalle. Hän leperteli taas:

– Kis-kis, määäy, tule tänne, pikku kisu!

Kissa se vain istua kökötti liikahtamatta. Kaarna oli jo luovuttamassa, kunnes katti yhtäkkiä kohotti päätään. Nytkö se kiinnostui, Kaarna innostui, mutta tajusi äkkiä, että se katsoi hänen

ohitseen: hiekkatiellä löntystelivät punaiset kumisaappaat niin, että soraa sinkoili sinne tänne ja askeleet rahisivat mukavasti. Saappaissa käveli vaalea tyttö, ehkä Kaarnan ikäinen tai vähän vanhempi.

Kaarna jähmettyi tyystin, seisahtui paikalleen kädet suorina vasten kupeita. Hänen sydämensä jyskytti vasten rintaa kuin bassorumpu, ja hän saattoi melkein tuntea sen nielussaan. Hän ei ollut koskaan ennen nähnyt talon asukkaita mustavalkoista kissaa lukuun ottamatta, eikä ollut sen enempää miettinyt kuin ottanutkaan selvää keitä he olivat. Hän oli leikillään kuvitellut, että mirri oli kanavanvartija, joka asusti talossa yksin – lapsellinen ajatus, jonka hän nyt pyyhki mielestään. Äkkiä Kaarna hävetti, ja syyllisyys veti hänen vatsaltaan pohjan alta. Olihan hän periaatteessa liikkunut luvattomilla mailla, ehkä jopa yksityisellä pihamaalla. Hän olisi ollut valmis luikkimaan pakoon kuin säikäytetty jänis, mutta jokin piteli häntä paikoillaan. Häntä pelotti, että tyttö olisi hänelle vihainen, mutta tytön kasvoille välähtikin kysyvä hymy.

– Kaarna? tyttö huudahti viidentoista metrin päästä. Sitten Kaarnakin tajusi.

– Heljä, hän sanoi hiljaa ja ihmeissään.

Hänen lihaksensa olivat edelleen jäykät kuin kynttilä, hänen äänensä värisi ja hän tunsi ahavoittuneiden poskiensa asteittain kuumenevan sopertaessaan:

– A-anteeksi, että minä-minä... Tämä on sinun kotisi...

Hän naurahti vaivalloisesti hermostustaan peiteläkseen. Heljä huiskautti pehmeännäköistä kättään.

– Ei, ei. Älä suotta pyytele anteeksi. Kanava on ihan yleistä aluetta. Sitä paitsi, hän hymyili tietäväisesti käsivarret puuskassa rintakehällään, – sinä taidat viihtyä täällä.

Kaarna nolotti jäädä kiinni. Kuinka kauan Heljä oli tiennyt hänen vierailuistaan? Hän ei saanut puserrettua vastaukseksi muuta kuin jotain epämääräistä “niin, joo” -mutinaa. Hän potki hiekkaa kengänkärjillään ja tunsi olonsa tuskastuttavan piinalliseksi. Kaulaliina hiosti. Hän ei tiennyt, pitäisikö jo lähteä.

Nyt vuorostaan Heljä lässytti kissalle, joka vihdoin mourusi takaisin.

– Niin, pikku kissimirri, oliko mamia ikävä? hän leperteli ja nosti kissan syliinsä.

Hän tyrkytti sitä Kaarnalle silitettäväksi. Se väisti tämän kättä, sitten nuuhki sormia niin, että tämä saattoi tuntea sen märän nenänpään iholla ja lopulta puski tämän kämmenselkää hyväksyvästi. Kaarna ei voinut olla hymyilemättä tuolle sievälle otukselle.

– Sen nimi on Nokinenä, Heljä kertoi.

Kaarnan rinnassa välähti salama, jonka sähkövirta kipinöi sormenpäissä asti.

– Niinkö? Kutsuin sitä kerran sillä nimellä, hän sanoi varovasti suupielet värähdellen.

– Ei voi olla totta! Heljä nauroi ja helisi kuin kristallikruunun kivet, jotka törmäilevät toisiinsa. – Se on kyllä melko kuvaava nimi. Kerran se työnsi kuononsa takan tuhkapesään.

Nuoret seisoskelivat hetken paikoillaan odottavassa hiljaisuudessa. Heljä rapsutti kattia korvan takaa. Jotakin piti sanoa, mutta että mitä, sitä Kaarna ei tiennyt. Onneksi Heljä taisi sosiaalisen kanssakäynnin jalon taidon, ja hienovaraisesti ohjasi kohtaamista hyvästien suuntaan:

– Alkaa olla kylmä. Me menemme nyt Nokinenän kanssa sisälle. Kai me vielä törmäilemme?

– Joo, Kaarna sanoi, ja mietti hetken uskaltaisiko sanoa, avasi jo suun, mutta voi, ei hän vielä siihen pystynyt, ajatteli vain: *Oli oikeasti kivaa törmätä nyt.*

Onneksi Heljä luultavasti osasi tulkita Kaarnan punehtunutta, jotenkin levottoman oloista ilmettä. Hän säteili kuin lyhty hämärtyvässä syysillassa ja väläytti vielä kerran toispuolista virnettään.

– Heippa vain, suruvaippa.

Kaarna ei kyennyt vastaamaan, lähti vain sydän tykyttäen ja käsiä ravistellen kompuroimaan kohti kotia. Huolimatta sisukkaasta mutrusuun pakottamisesta antoivat hänen suupielensä vihdoinkin periksi: suuri suu venyi leveään hymyyn korkealle korviin asti paljastaen kahvinkellastamat, vinot hampaat, ja pääsipä niiden välistä pari helpottunutta naurunkiherrystäkin. Koko keho tärisi, ja onneksi olivat keuhkot vahvat ja venyväiset, sillä ne pingottuivat äärimmilleen heliumista. Mäntyjen takana Kuu tanssahteli kultaisessa puvussaan ja toivotti hänelle onnea, ja taivaan kirkkaimmat tähdet tuikkivat: *Olemme sinusta valtavan ylpeitä.* Vai että suruvaippa!

Kuollut varis oli kadonnut maantieltä. Kukaties Heljä oli järjestänyt sille hautajaiset ohikulkiessaan.

Kirjoittaja: Lotta Luojola

Luojola on voittanut tekstillään "Variksen hautajaiset" 3. palkinnon IBBY Finlandin kirjoituskilpailussa 2022.